

УДК 341.215.4

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-05>

Ольга КУЛІНІЧ[©]

кандидат юридичних наук
(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

Юлія РАШЕД[©]

викладач
(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

Альона ВОСКОБОЙНИК[©]

здобувач вищої освіти
(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

СУЧАСНА РОЛЬ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ДИТИНИ 1959 РОКУ ТА КОНВЕНЦІЇ ПРО ПРАВА ДИТИНИ 1989 РОКУ В ЗАХИСТІ ПРАВ ДІТЕЙ

У дослідженні йдеться про основні міжнародні документи, які визначають права дитини та є своєрідними орієнтирами для цивілізованих країн світу в питанні побудови національного законодавства щодо захисту прав дитини. Зауважується, що Декларація 1959 року визначила основні права та свободи дітей, у свою чергу Конвенція 1989 року встановила перелік прав, обов'язків та гарантій для дітей, що зробило її унікальним інструментом в глобальному контексті. Зазначається, що Декларація прав дитини 1959 року відіграла значну роль у визначенні основних прав дитини. Хоча такі документи не несуть прямих зобов'язань для держав щодо їх дотримання, Декларація стала фундаментом для подальшої діяльності на міжнародному рівні в питанні захисту прав дитини. Конвенція про права дитини визначає стандарти та принципи, які є основою для визнання та захисту прав дітей у всьому світі, встановлюючи міжнародний стандарт у цьому питанні. Акцентовується увага на тому, що реалізація прав дитини вимагає систематичного та комплексного підходу, який включає в себе не лише прийняття відповідних нормативно-правових актів, але й створення ефективних механізмів контролю та моніторингу для забезпечення їхнього виконання на практиці. Загальний внесок Декларації та Конвенції у сферу захисту прав дітей визначається регуляцією важливих суспільних відносин. Вони не тільки надають правовий фундамент для захисту дітей, а і є своєрідним орієнтиром для подальших зусиль держав у створенні сприятливого середовища для всебічного розвитку кожної дитини. Також наголошено на важливості та актуальності забезпечення прав дітей в умовах збройних конфліктів, адже діти, які опинилися в зоні збройних конфліктів, часто стають найбільш вразливими категоріями населення. Міжнародні зусилля можуть допомогти забезпечити їхній захист та надання гуманітарної допомоги.

Ключові слова: права та свободи, міжнародні документи, Декларація, Конвенція, міжнародна спільнота.

Постановка проблеми. У другій половині 20 століття світова спільнота свідомо звернула увагу на захист та гарантування прав дітей, визнаючи, що дитина як найвразливіший елемент суспільства заслуговує на особливий захист і увагу. У цьому контексті ключовими

© О. Кулініч, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6003-0513>

© Ю. Рашед, 2024

© А. Воскобойник, 2024

виявилися два документи, що визначили стандарти та принципи в галузі прав дітей, – Декларація прав дитини 1959 року [1] та Конвенція про права дитини 1989 року [2]. Ці дві історичні ініціативи стали керівними принципами у визначенні, захисті та забезпеченні прав дітей на міжнародному рівні. Декларація 1959 року визначила основні права та свободи дітей, а Конвенція 1989 року встановила вичерпний каталог прав, обов'язків і гарантій для дітей, що зробило її унікальним інструментом у глобальному контексті. Ми розглянемо роль Декларації прав дитини 1959 року та Конвенції про права дитини 1989 року в захисті прав молодших членів суспільства, висвітлюючи їхні внески у визнання, розвиток та захист прав дітей на міжнародному рівні.

Метою статті є дослідження та аналіз ролі Декларації прав дитини 1959 року та Конвенції про права дитини 1989 року в захисті прав дітей.

Виклад основного матеріалу. Останніми десятиліттями спостерігається зростання уваги щодо питання захисту прав дітей. Декларація прав дитини 1959 року та Конвенція про права дитини 1989 року є ключовими документами, що визначають права дитини та встановлюють для цивілізованих держав зобов'язання у цьому питанні. Ці документи є фундаментальними у забезпеченні належного розвитку, захисту кожної дитини.

Декларація прав дитини 1959 року є важливим етапом в історії визнання та захисту прав дітей. Хоча вона не має статусу міжнародного договору, її внесок у формулювання основних прав та свобод дітей визнається і є основоположним в історії правової охорони дітей.

Ця Декларація встановила фундаментальні права та свободи, які мають бути доступними кожній дитині для всебічного її розвитку. Визнання права на найкращі умови для фізичного, морального та соціального розвитку є одним із ключових досягнень цього документу. Це положення стало важливим кроком у напрямку визнання цілісного підходу до розвитку дитини, її фізичного та психосоціального благополуччя.

Декларація слугує важливим визначенням базових стандартів, які повинні бути враховані під час розробки подальших правових інструментів захисту прав дитини. Її вплив може бути виявлений у подальших документах, зокрема в Конвенції про права дитини 1989 року, що здобула статус міжнародного договору [2].

Таким чином, Декларація прав дитини 1959 року не мала прямого зобов'язання для держав, проте вона відіграла значну роль у визначенні основних прав та створенні правового фундаменту для подальших міжнародних ініціатив з захисту та розвитку дітей [1].

Конвенція про права дитини, прийнята у 1989 році, є визначальним міжнародним документом, який універсально визнає та гарантує права та захист для всіх дітей у світі. Її статус міжнародного договору і обов'язковість для усіх держав-учасниць свідчать про серйозні зобов'язання міжнародного співтовариства в питанні захисту прав дітей [2].

Одним із ключових принципів Конвенції є невіддільність прав дитини від загальних прав людини. Це визначає важливість розгляду прав дітей як невід'ємної частини універсальних прав та свобод. Конвенція зосереджує увагу на найвищому інтересі дитини, визнаючи, що рішення, які стосуються дітей, повинні бути прийняті з урахуванням їхнього добробуту та розвитку.

Також Конвенція наголошує на участі дітей у вирішенні питань, що стосуються їхнього майбутнього, що визнає їхню активну роль у суспільстві та власному житті. Акцент на усуненні будь-якої форми дискримінації є ще однією ключовою характеристикою Конвенції, спрямованою на створення справедливого та рівного суспільства для всіх дітей як гармонійної частини суспільства незалежно від їхнього статусу, етнічної приналежності чи інших характеристик [2].

Отже, Конвенція про права дитини визначає стандарти та принципи, які є основою для визнання та захисту прав дітей у всьому світі, встановлюючи міжнародний стандарт у цьому питанні.

Декларація прав дитини 1959 року та Конвенція про права дитини 1989 року визнаються важливими кроками у напрямку гарантування прав та захисту дітей на міжнародному рівні. Однак, попри цей значний прогрес, існують численні виклики, що стосуються забезпечення реалізації цих документів.

Багато дітей у світі зіштовхується з різноманітними формами порушень їхніх прав. Проблеми дитячої праці, недостатніх умов утримання та інші соціально-економічні фактори ускладнюють можливість збереження повноцінного здоров'я та розвитку дітей. Війна також є фактором, що порушує права дитини. Ми зараз стаємо свідками таких порушень через збройну агресію росіян. Нерідкісним явищем залишається дитяча праця, особливо в країнах з низьким рівнем економічного розвитку [3, с. 45].

Позитивний вплив технологій на життя дітей супроводжується новими викликами та ризиками, зокрема віртуальними загрозами та відсутністю контролю над впливом інтернету. Зміна світового контексту, зумовлена глобалізацією, також ставить питання щодо врахування різноманітності культур та контекстів, у яких виростають діти.

Саме тому необхідно постійно адаптувати підходи та стратегії до захисту прав дітей, враховуючи нові виклики, що виникають у сучасному світі. Глобальна спільнота повинна спільно працювати для вирішення цих проблем та створення умов для того, щоб кожна дитина мала можливість розвиватися в безпеці та гідності.

Декларація прав дитини 1959 року та Конвенція про права дитини 1989 року є невід'ємними складниками міжнародного правового порядку, орієнтованого на гарантування та захист прав дітей. Ці документи визначають ключові принципи та стандарти, що регулюють стосунки між суспільством та дітьми, ставлячи найвищий інтерес дитини в центр їхнього визнання та захисту.

Їхня роль визначальна, оскільки вони слугують орієнтирами для діяльності держав, громадськості та міжнародних організацій у сфері правового захисту дітей та реалізації ними своїх прав. Ці правові інструменти закріплюють основні права та свободи, які мають бути доступні кожній дитині незалежно від її статусу чи походження [4, с. 266].

Проте для досягнення повної реалізації прав дітей важливо розширювати діапазон заходів (законодавчих, управлінських тощо) на різних рівнях (державному, міждержавному, громадянського суспільства тощо). Зокрема, це охоплює удосконалення законодавства, спрямованого на відповідність міжнародним стандартам, а також розробку та впровадження ефективних програм освіти та виховання для громадськості. Лише завдяки спільним зусиллям можна забезпечити для кожної дитини можливість жити і розвиватися в безпеці, з повагою до її прав та потреб з боку держави та суспільства.

За останні роки з розвитком технологій та впровадженням цифрового середовища в усі сфери життя перед захистом прав дітей виникли нові виклики, які вимагають адаптації та удосконалення підходів щодо захисту прав дітей. Серед цих викликів важливе місце займають кіберзагрози та інтернет-експлуатація, які впливають на виховання дітей, формування їх особистості.

Сучасні технології відкривають безліч можливостей для дітей, але водночас створюють нові ризики. Кіберзагрози та онлайн-насильство стають серйозними проблемами, які можуть впливати на фізичне та психічне благополуччя дітей. Важливим завданням стає створення ефективних механізмів для захисту дітей у цифровому просторі [5, с. 392].

Забезпечення кібербезпеки та протидії онлайн-насильству вимагає від урядів, громадянського суспільства та батьків спільних зусиль. Важливо розробити ефективні стратегії, які враховують швидкі зміни в технологічному середовищі та відповідають новим викликам. Крім того, розвиток цифрової грамотності стає необхідною складовою частиною забезпечення того, щоб діти мали розуміння та навички для безпечного користування цифровими ресурсами.

Отже, на сучасному етапі захист прав дітей включає в себе не лише традиційні виклики, але й нові аспекти, пов'язані з цифровим середовищем, і вимагає комплексних заходів для забезпечення безпеки та добробуту дітей у новій реальності.

Законодавчі інструменти є надзвичайно важливими, проте недостатніми для повноцінного захисту прав дітей. Суспільство й освіта відіграють ключову роль у формуванні світогляду стосовно прав та обов'язків дітей.

Програми освіти відіграють критичну роль у розвитку у дітей розуміння їхніх прав та обов'язків. Освіта повинна не лише передавати знання про закони та права, але й розвивати навички самовираження та взаємодії, сприяючи формуванню в дітей активного громадянського ставлення. Важливо, щоб програми надавали можливість дітям осмислювати свої права та вчитися захищати їх у різних життєвих ситуаціях [6].

Громадянське суспільство відіграє також важливу роль у захисті прав дітей. Активна участь громадських організацій та їхніх ініціатив не лише визначає проблеми, але і сприяє розробці та впровадженню ініціатив для поліпшення становища дітей. Громадянське суспільство виступає чинником, який може сприяти виявленню прогалин у захисті прав дітей та активно реагувати на них.

Для забезпечення повноцінного захисту прав дітей важливо не лише мати ефективні законодавчі механізми, але й активно впливати на світогляд суспільства через освіту та активну участь громадськості. Це сприяє створенню середовища, де права дітей визнаються, поважаються та захищаються на всіх рівнях суспільства і на рівні держави [7, с. 76].

Оскільки проблеми, що стосуються дітей, не обмежуються національними кордонами, глобальна співпраця є невід'ємною частиною ефективного вирішення цих питань. Міжнародні організації та держави повинні об'єднати свої зусилля для подолання глобальних викликів, які впливають на дітей.

Міжнародна співпраця особливо важлива у вирішенні деяких проблем, таких як дитяча праця, яка може бути результатом складних економічних та соціальних факторів. Колективні дії між державами та міжнародними організаціями допомагають створити стандарти та механізми, спрямовані на ліквідацію дитячої праці та забезпечення дітей можливістю отримати повноцінну освіту та дорослішати в безпеці.

Також в умовах збройних конфліктів та наявності мільйонів біженців глобальна співпраця стає критично важливою. Діти, які опинилися в зоні збройних конфліктів, часто стають найбільш вразливими категоріями населення, і міжнародні зусилля можуть допомогти забезпечити їхній захист і надання їм гуманітарної допомоги.

Отже, глобальна співпраця у сфері захисту прав дітей є ключовим елементом вирішення складних глобальних викликів. Тільки завдяки спільним зусиллям міжнародних організацій та держав можна досягнути справедливого та безпечного майбутнього для всіх дітей світу [8, с. 515].

Загрози для прав дітей несуть різні фактори в сучасному світі. Зокрема, глобальні проблеми, такі як зміни клімату, пандемії, інформаційні війни, збройні конфлікти, можуть впливати на дітей як на найбільш вразливу частину населення. Одним із актуальних завдань є розробка механізмів захисту прав дітей у відповідь на ці нові виклики.

Реалізація принципів інклюзивності та рівноправ'я є одним із ключових елементів у сфері захисту прав дітей. Цей аспект передбачає створення умов для того, щоб усі діти незалежно від їхньої соціокультурної приналежності, наявності інвалідності або складних сімейних обставин мали рівний доступ до прав та можливостей.

Інклюзивність передбачає створення оточення, в якому кожна дитина має можливість відчувати себе визнаною та потрібною незалежно від її індивідуальних особливостей. Це включає в себе забезпечення рівних можливостей для отримання якісної освіти, участі в культурному житті та доступу до медичних та інших соціальних послуг [9].

Сприяння правам дітей різних соціокультурних груп, дітей з інвалідністю та тих, які перебувають у складних сімейних обставинах, визначає успішну роботу суспільства

в цьому напрямку. Розуміння та повага до різноманітності стають важливими факторами у створенні справедливого середовища для всіх дітей. Це вимагає не лише відповідного законодавчого захисту, але і вироблення культури та практик, спрямованих на визнання та врахування відмінностей та унікальності кожної дитини.

Реалізація положень Конвенції про права є ефективнішою, коли держави не лише приймають відповідні закони, але й активно виконують їх та забезпечують систематичний моніторинг дотримання прав дітей.

Важливим є створення ефективних механізмів внутрішнього контролю, які забезпечують відповідність національного законодавства стандартам Конвенції. Це включає в себе створення спеціальних органів чи комітетів, відповідальних за проведення моніторингу виконання прав дітей, які у разі виявлення порушень мають повноваження з їх усунення.

Забезпечення дотримання прав дітей також вимагає розроблення та впровадження системи моніторингу, яка слідує за реалізацією заходів, призначених для покращення становища дітей. Цей процес може включати збір та аналіз статистичних даних, проведення оцінок впливу на заходи, а також взаємодію з громадськістю та громадськими організаціями для отримання повноцінного відображення потреб та проблем дітей [10, с. 174].

Таким чином, реалізація прав дитини вимагає систематичного та комплексного підходу, який включає в себе не лише прийняття відповідних нормативно-правових актів, але й створення ефективних механізмів контролю та моніторингу для забезпечення їхнього виконання на практиці.

Діти, які опиняються в зоні конфліктів та гуманітарних криз, стають особливо вразливими. Міжнародні зусилля повинні спрямовуватися на надання гуманітарної допомоги та забезпечення безпеки дітям, які втратили свої буденні можливості.

Захист прав дітей вимагає системного та узгодженого підходу. Уряди, громадянське суспільство, міжнародні організації та самі діти повинні співпрацювати для досягнення спільної мети – створення світу, де всі діти можуть щасливо, здорово та безпечно жити [11, с. 75].

У сучасному світі, орієнтованому на інновації та розвиток, важливо впроваджувати технологічні та інноваційні рішення для поліпшення захисту прав дітей. Мобільні додатки, віртуальні платформи та штучний інтелект можуть стати ефективними інструментами для моніторингу порушень прав дітей та оперативної реакції на такі порушення.

Освіта відіграє ключову роль у формуванні світогляду та розумінні прав людини та прав дитини. Зміни в системі освіти повинні спрямовуватися на врахування різноманітності культур, стимулювання толерантності та виховання у дітей навичок критичного мислення.

Створення механізмів для активної участі молоді у прийнятті рішень, що стосуються їхнього життя та майбутнього, є важливим аспектом забезпечення прав дітей. Програми участі молоді та розвитку лідерських навичок можуть сприяти створенню громадянського суспільства, де голос кожної дитини має значення [12, с. 179].

Соціальні проблеми, такі як бідність, бездомність та насильство, безпосередньо впливають на дітей. Ефективні програми соціального захисту та запобігання можуть сприяти створенню умов для здорового розвитку та благополуччя дітей.

Захист прав дітей є відповідальністю не лише окремих держав, але і всього світового співтовариства. Згуртування держав, громадськості, бізнес-сектору та міжнародних організацій в єдиний фронт для реалізації прав дітей є критично важливим завданням.

Висновки. Отже, Декларація прав дитини 1959 року та Конвенція про права дитини 1989 року виявилися визначальними кроками у напрямку захисту та забезпечення прав дітей на міжнародному рівні. Ці документи стосуються широкого кола суспільних відносин – від визначення основних прав і свобод до створення вичерпних стандартів, обов'язків та гарантій забезпечення прав дітей незалежно від їхнього становища в суспільстві. Декларація 1959 року визначила базові принципи, а Конвенція 1989 року закладає фундаментальні права дитини, оскільки вона має статус міжнародного договору.

Ці дві правові ініціативи стали важливим стимулом для розвитку захисту прав дітей у всьому світі. Сьогодні вони виступають не лише як правові стандарти, але і як керівні принципи для національних та міжнародних ініціатив у сфері захисту прав дітей.

Зазначені документи покликані регулювати важливі суспільні відносини. Вони не тільки надають правовий фундамент для захисту дітей, а і є своєрідним орієнтиром для подальших зусиль держав у створенні сприятливого середовища для всебічного розвитку кожної дитини. Залишаючись актуальними та сучасними, Декларація прав дитини 1959 року та Конвенція про права дитини 1989 року продовжують слугувати фундаментальними документами, які передбачають формування суспільних відносин у державі, де права кожної дитини є запорукою гідного та щасливого життя.

Список використаних джерел

1. Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 року. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/140610___140610 (дата звернення: 28.11.2023 р.).
2. Про ратифікацію Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року : Постанова Верховної Ради України № 789-ХІІ від 27.02.1991 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 28.11.2023 р.).
3. Солоткий С. Рішення Європейського суду з прав людини: місце і роль у правовій системі України. *Український часопис конституційного права*. 2018. № 1. С. 40–48.
4. Красицька Л.В. Захист сімейних прав дитини Європейським судом з прав людини. *Вісник Донецького національного університету. Серія «Економіка і право»*. Вип. 2. С. 263–267.
5. Стещенко В.М. Правовий захист прав дітей та підлітків і безпечний інформаційний простір : навчальний посібник. Харків : Право. 2019. С. 392.
6. Трестер Ю.О. Міжнародні механізми захисту прав дітей. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 9. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=632> (дата звернення: 28.05.2023 р.).
7. Пархоменко П.І. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та права дитини. Київ : ФОП «Буря О.Д.». 2022. С. 76.
8. Підготовка працівників структурних підрозділів Національної поліції України у частині забезпечення та захисту прав дітей : навчально-методичний посібник / Т.В. Журавель, Т.В. Зуб, О.В. Ковальова, Ю.В. Пилипас. Київ, 2019. 515 с.
9. Діти в Україні. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/ukr/children.html> (дата звернення: 28.05.2023 р.).
10. Бандурка І.О. Захист дитинства в Україні: кримінально-правові та кримінологічні засади : монографія. Харків : Золота миля, 2017. 432 с.
11. Бордуніс Т. Аналіз нормативно-правової бази щодо забезпечення прав дітей і молоді, які живуть та працюють на вулиці, запобігання безпритульності й бездоглядності в Україні. Київ : USAID | Проєкт розвитку БІЛ/СНІД-сервісу в Україні, 2011. 88 с.
12. Бориченко К.В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України : монографія. Одеса : Фенікс, 2015. 302 с.

Надійшла до редакції 14.06.2024

Прийнято до опублікування 26.09.2024

References

1. Deklaratsiia prav dytyny vid 20 lystopada 1959 roku. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/140610___140610 (data zvernennia: 28.11.2023 r.). Declaration of the Rights of the Child of November 20, 1959. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/140610___140610 (accessed November 28, 2023).
2. Konventsiiia pro prava dytyny vid 20 lystopada 1989 roku. Konventsiiu ratyfikovano Postanovoiu VR № 789-XII vid 27.02.91 http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (data zvernennia: 28.11.2023 r.). Convention on the Rights of the Child of November 20, 1989. The Convention was ratified by the Verkhovna Rada Resolution No. 789-XII of 27.02.91 http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (accessed on 28.11.2023).
3. Solotkyi S. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny: mistse i rol u pravovii systemi Ukrainy. *Ukrainskyi chasopys konstytutsiinoho prava*. 2018. № 1. S. 40–48. Solotkyi S. Judgments of the European Court of Human Rights: Place and Role in the Legal System of Ukraine. *Ukrainian Journal of Constitutional Law*. 2018. № 1. C. 40–48.

4. Krasyska L.V. Zakhyst simeinykh prav dytyny Yevropeiskym Sudom z prav liudyny. Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu. Ser. V. Ekonomika i pravo. Vyp. 2. S. 263-267. Protection of family rights of the child by the European Court of Human Rights. Bulletin of Donetsk National University. Ser. V. Economics and Law. Issue 2. pp. 263-267.
5. Steshenko V. M. Pravovyi zakhyst prav ditei ta pidlitkiv i bezpechnyi informatsiyni prostir. Navch. Posib. 2-he vyd., zminene. Kharkiv. Pravo. 2019. S. 392. Steshenko V.M.. Legal protection of the rights of children and adolescents and safe information space. Study guide. 2nd edition, revised. Kharkiv. Pravo. 2019. C. 392.
6. Trester Yu.O. Mizhnarodni mekhanizmy zakhystu prav ditei. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. № 9, 2013 <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=632> (data zvernennia: 28.05.2023 r.). Trester Y. O.. International mechanisms for the protection of children's rights. Public administration: improvement and development. No. 9, 2013 <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=632> (accessed on May 28, 2023).
7. Parkhomenko P.I. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod ta prava dytyny. Kyiv. 2022. FOP Buriia O.D. S. 76. Parkhomenko P. I. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the Rights of the Child. Kyiv. 2022. FOP Buriia O.D. P. 76.
8. Pidhotovka pratsivnykiv strukturnykh pidrozdiliv Natsionalnoi politsii Ukrainy u chastyni zabezpechennia ta zakhystu prav ditei. Navchalno-metodychnyi posibnyk; Ch.1.T.V. Zhuravel, T.V. Zub, O.V. Kovalova, Yu.V. Pylypas. Kyiv. 2019. S. 515. Training of employees of structural units of the National Police of Ukraine in terms of ensuring and protecting the rights of children. Training manual; Part 1. T.V. Zhuravel, T.V. Zub, O.V. Kovaleva, Y.V. Pylypas. Kyiv. 2019. C. 515.
9. Dity v Ukraini. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/ukr/children.html> (data zvernennia: 28.05.2023 r.). Children in Ukraine. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/ukr/children.html> (accessed on May 28, 2023).
10. Bandurka I.O. Zakhyst dytynstva v Ukraini: kryminalno-pravovi ta kryminolohichni zasady: monohrafiia. Kharkiv: Zolota mylia, 2017. 432 s. Bandurka I.O. Protection of Childhood in Ukraine: Criminal Law and Criminological Principles: Monograph. Kharkiv : Golden Mile, 2017. 432 c.
11. Bordunis T. Analiz normatyvno-pravovoi bazy shchodo zabezpechennia prav ditei i molodi, yaki zhyvut ta pratsiuut na vulutsi, zapobihannia bezprytnosti y bezdohliadnosti v Ukraini. Kyiv: USAID | Proekt rozvytku VIL/SNID-servisu v Ukraini, 2011. 88 s. Bordunis Tetiana. Analysis of the regulatory framework for ensuring the rights of children and youth living and working on the streets, preventing homelessness and neglect in Ukraine. Kyiv: USAID | HIV/AIDS Service Development Project in Ukraine, 2011. 88 c.
12. Borychenko K.V. Sotsialnyi zakhyst simei z ditmy za zakonodavstvom Ukrainy: monohrafiia. Odesa: Feniks, 2015. 302 s. Social protection of families with children under the legislation of Ukraine: a monograph. Odesa: Phoenix, 2015. 302 c.

ABSTRACT

Olga Kulinich, Yuliia Rashed, Alyona Voskoboynik. The contemporary role of the 1959 Declaration of the Rights of the Child and the 1989 Convention on the Rights of the Child in the protection of children's rights.

The study deals with the main international documents that define the rights of the child, which are a kind of reference point for the civilized countries of the world in the matter of building national legislation on the protection of the rights of the child. It is noted that the Declaration of 1959 defined the basic rights and freedoms of children, in turn, the Convention of 1989 established a list of rights, obligations and guarantees for children, which made it a unique instrument in the global context. It is noted that the Declaration of the Rights of the Child of 1959 played a significant role in defining the basic rights of the child, although such documents do not carry direct obligations for states to observe them, the Declaration became the foundation for further activities at the international level in the protection of children's rights. The Convention on the Rights of the Child defines the standards and principles that are the basis for the recognition and protection of children's rights around the world, setting the international standard in this matter. Attention is focused on the fact that the implementation of children's rights requires a systematic and comprehensive approach, which includes not only the adoption of relevant legal acts, but also the creation of effective control and monitoring mechanisms to ensure their implementation in practice. The general contribution of the Declaration and the Convention to the protection of children's rights is to regulate important social relations. They provide not only a legal foundation for the protection of children, but are also a kind of reference point for further efforts of states in creating a favorable environment for the comprehensive development of each child. The importance and urgency of ensuring children's rights in armed conflicts is also emphasized, children who find themselves in the zone of armed conflicts often become the most vulnerable categories of the population, and international efforts can help ensure their protection and humanitarian assistance.

Key words: *rights and freedoms, international documents, Declaration, Convention, international community.*